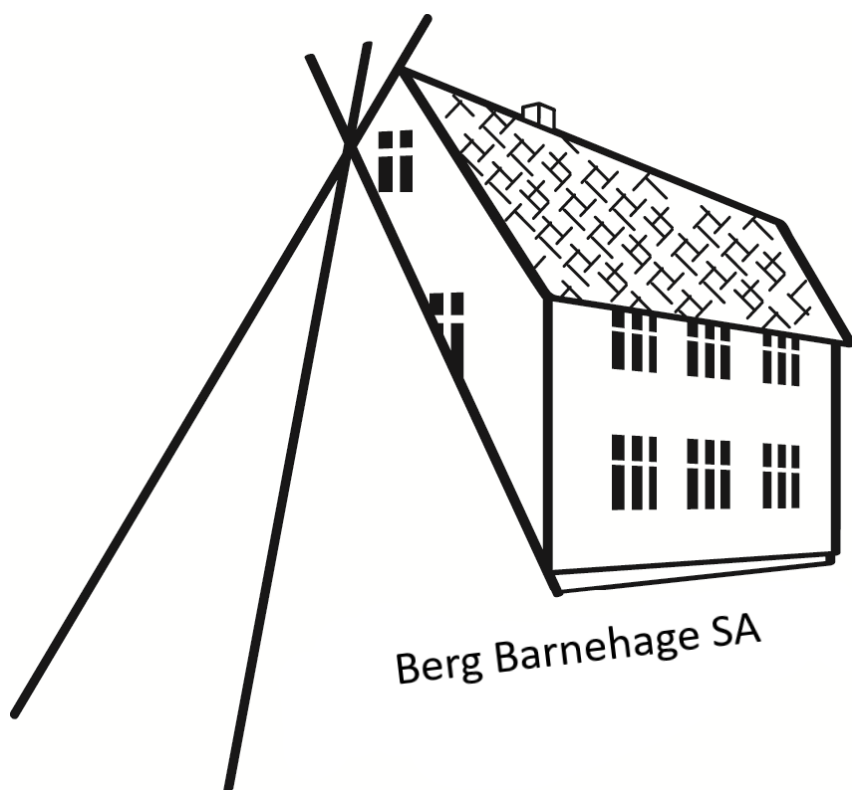

2026-2029

VIRKSOMHETSPLAN

Berg barnehage SA

INNHold

1.0	Innledning	side 2
2.0	Presentasjon av Berg barnehage	side 2
3.0	Kontaktinformasjon	side 2
4.0	Verdigrunnlag	side 3
5.0	Visjon	side 4
6.0	Lek	side 4
7.0	Uteliv	side 8
8.0	Fagområdene	side 9
9.0	Barnehagens utviklingsområder og innhold	side 9
	9.1 Omsorg, lek, læring og danning	side 9
	9.2 Relasjoner	side 10
	9.3 Livsmestring og helse	side 11
	9.4 Vennskap og fellesskap	side 11
	9.5 Pedagogisk ledelse	side 12
	9.6 Språk og kommunikasjon	side 12
	9.7 Mangfold og inkludering	side 13
	9.8 Den samiske kulturarven	side 13
	9.9 Tverrfaglig og forebyggende arbeid	side 14
	9.10 Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet	side 15
10.0	Barns medvirkning	side 15
11.0	Barnehagens arbeidsmåter	side 16
	11.1 Planlegging, vurdering og dokumentasjon	side 16
	11.2 Digital praksis	side 16
	11.3 Møtevirksomhet	side 16
12.0	Overganger	side 17
	12.1 Overganger, tilknytning og trygghetssirkelen	side 17
	12.2 Overgang fra hjem til barnehage	side 18
	12.3 Overgang fra barnehage til skole	side 18
13.0	Samarbeid mellom hjem og barnehage	side 19
	13.1 Foreldresamarbeid i hverdagen	side 19
	13.2 Foreldreråd og samarbeidsutvalg	side 20
	13.3 Eierstyret	side 21
14.0	Trafikksikkerhet	side 21
15.0	Samarbeidspartnere	side 21
16.0	Politiattest, taushetsplikt og opplysningsplikt	side 23

1.0 Innledning

Virksomhetsplanen for Berg barnehage er utarbeidet med utgangspunkt i *Barnehageloven* og *Rammeplan for barnehagen*. Den skal bidra til at vårt pedagogiske arbeid er godt forankret i nasjonale føringer og gjenspeiler verdiene og målene vi har for barnehagen. Planen gjelder for flere år og fungerer som et styringsdokument i det daglige arbeidet, samtidig som den gir retning for utvikling og kvalitet i barnehagetilbudet.

Virksomhetsplanen beskriver barnehagens pedagogiske profil, våre satsningsområder, visjoner og mål. Den skal være et levende dokument som brukes aktivt av personalet, og som danner grunnlag for refleksjon, utvikling og evaluering. Årsplanen utarbeides hvert barnehageår og bygger på virksomhetsplanen – sammen utgjør de en helhetlig plan for barnehagens innhold og arbeid.

Planen godkjennes av samarbeidsutvalget i forbindelse med godkjenning av årsplanen og skal være tilgjengelig for ansatte, foresatte og andre samarbeidspartnere.

Virksomhetsplanen er godkjent av samarbeidsutvalget 23.09.2026

2.0 Presentasjon av Berg barnehage

Berg barnehage er en privat, foreldredrevet barnehage som driftes som et samvirkeforetak. Vi er en ideell barnehage, det vil si at det ikke tas ut utbytte fra driften, og eventuelt overskudd kommer barnehagen og barna til gode. Vi holder til i naturskjønne omgivelser på Berg, rundt en mil fra Tromsdalen. Barnehagen har et stort og variert uteområde med skog, kupert terreng, sykkelsti, lekeapparater, gapahuk, grillhytte og trelavvo. Vi har tre avdelinger fordelt på to bygg tett i tett. Det eldste bygget barnehagen disponerer fungerte tidligere som skole før det ble tatt i bruk som barnehage. Det er et gammelt bygg med sjel som har vært en viktig del av barnehagens identitet og daglige drift.

Berg barnehage bygger sin praksis på Rammeplan for barnehager med fokus på lek, vennskap, uteliv og livsmestring.

3.0 Kontaktinformasjon

Adr: Innlandsvegen 252, 9021 Tromsdalen

E-post: post@bergbarnehage.no

Daglig leder: maria@bergbarnehage.no

Hjemmeside: <https://brg.barnehage.no>

Tlf. daglig leder: 905 38 548

Tlf. Bergneset: 905 38 551

Tlf. Bjørkebakken: 905 38 550

Tlf. Grønnliollen: 905 38 549

4.0 Barnehagens verdigrunnlag

Å begynne i barnehagen er en stor overgang i et barns liv. For mange er det første gang de skal være en del av et større fellesskap uten foreldrene tett på, og det kan vekke mange følelser. Derfor er det viktigste for oss at barna opplever trygghet, omsorg og tilhørighet. Når barn føler seg trygge og ivaretatt, får de overskudd til å utforske, være nysgjerrige, skape relasjoner og ta del i lek og aktiviteter med glede. Trygghet danner grunnlaget for all læring, utvikling og trivsel.

Hos oss bygger vi hverdagen på verdiene *omsorgsfull, leken og sammen*. Vi møter barna med varme og omsorg, vi verdsetter lekens egenverdi og betydning, og vi legger til rette for gode fellesskap der alle barn skal oppleve å høre til.

Å være **omsorgsfull** handler om at de ansatte skal møte hvert enkelt barn med varme, respekt og tilstedeværelse. Det handler også om at vi sørger for at hvert enkelt barn har det trygt og godt i barnehagen. Vi bygger relasjoner fra første dag – med barnet og dets familie. Det betyr at når lille Pernille på 1 år begynner i barnehagen møter hun omsorgsfulle voksne som arbeider for å skape en god relasjon til henne og foreldrene hennes. Pernille skal bekreftes, få kjærlighet og bli sett. Vi skal hjelpe henne å sette ord på hennes opplevelser og følelser, sørge for at hun har tørre klær, at hun spiser godt, får trøst og støtte. Dette er viktig fra den første tiden der nye relasjoner skal etableres og trygghet skapes, og hele veien fram til skolestart.

Når Pernille begynner i barnehagen, vil hun møte voksne som er **leken** sammen med henne. Leken er barnets språk og viktigste arena for utvikling og derfor skal barna møte lekne voksne som tøyser og tuller, drikker kaffe av lekekopper og er med på barnets fantasiverden samtidig som vi følger barnets behov for ro, trygghet og nærhet. Gjennom leken skapes gode relasjoner, fellesskap og læring. Vi støtter barnas lekekompetanse og gir dem inspirerende lekemiljø som fremmer undring, utforskning og danning. En leken og aktiv voksen er spennende!

Vi ser også på lek som en naturlig inngangsport til alle fagområdene i rammeplanen. Gjennom arbeidet med barnas lekerutiner blir fagområdene levende – ofte flere samtidig. At barn får rike, felles opplevelser, samt ta del i kunnskaper og erfaringer på mange områder, er viktig for å støtte barna til gode lekerutiner. Erfaringene og opplevelsene fra barnehagehverdagen gir da grobunn for fantasifull og inkluderende lek.

Ved å være nær og **sammen** med barna i og rundt deres lek, kan personalet hjelpe barna å fungere godt i fellesskapet. Fellesskapet er en grunnleggende ramme for barns lek, men det er også vesentlig for trivsel, utvikling og læring. Når barn får være sammen med andre i trygge og inkluderende omgivelser, utvikler de sosiale ferdigheter, empati og tilhørighet. Samholdet styrkes gjennom lek, felles opplevelser, temaarbeid, turer og hverdagsaktiviteter. Vi jobber målrettet for at hvert barn skal oppleve mestring, tilhørighet og glede i fellesskapet. Vi er sammen i et inkluderende fellesskap hvor vi er opptatt av å skape og vedlikeholde gode relasjoner og vennskap.

5.0 Barnehagens visjon

Barna skal tenke tilbake på tiden i barnehagen med glede

I denne visjonen ligger det at vi ønsker å gi barna en barndom fylt med trygghet, lek, vennskap og magiske øyeblikk – opplevelser som blir med dem videre i livet som gode minner. Vi arbeider målrettet for at hvert barn skal oppleve mestring, tilhørighet og glede i fellesskapet.

I praksis innebærer dette at vi har fokus på:

- **Trygge relasjoner:** Vi legger stor vekt på å skape gode og nære relasjoner mellom barn og voksne. Gjennom trygghetssirkelen og sensitivt samspill støtter vi barnas behov for beskyttelse, trøst og trygghet.
- **Lek og vennskap:** Lek er barnets viktigste arena for utvikling. Vi jobber for at alle barn skal ha noen å leke med og vi støtter dem i å utvikle lekekompetanse og adgangsstrategier. Vi snakker om hva en god venn er, og hjelper barna inn i leken når det trengs.
- **Fellesskap:** Vi jobber for at hvert barn skal oppleve seg selv som en viktig del av fellesskapet. Dette styrker barnets selvfølelse og trivsel, og gir dem den beste motivasjonen til å leke og samhandle med hverandre.
- **Gode opplevelser:** Vi skaper felles opplevelser gjennom turer, temaarbeid og hverdagsaktiviteter. Vi ønsker å skape de små magiske øyeblikkene i hverdagen. Dette gir barna felles referanser og minner som styrker fellesskapet og inspirerer til lek.
- **Aktivt uteliv:** Naturen gir barna motoriske utfordringer, mestringsfølelse og glede i tillegg til å være en fantastisk arena for lek. Vi bruker uteområdet og nærområdet aktivt for å gi barna varierte og meningsfulle opplevelser.

6.0 Lek

Lek er en svært viktig del av barnehagen vår og er, sammen med uteliv, vårt satsningsområde. Lek er derfor tema på foreldresamtaler, foreldremøter og de ulike møtepunktene for personalet. For at personalet skal ha en felles forståelse av lekens betydning og hvordan den best kan støttes og utvikles, har vi et felles språk for lek. Ved å bruke samme begreper og tilnærminger, blir det lettere å samarbeide, planlegge og reflektere rundt barnas lek. Det gir trygghet i voksenrollen, styrker kvaliteten i det pedagogiske arbeidet og sikrer at alle barn får delta og oppleve mestring. Et felles språk fremmer også inkludering og gjør det enklere å støtte barn inn i lek og fellesskap. Særlig tre begreper står sentralt hos oss:

Adgangsstrategi handler om den måten barna forsøker å komme seg inn i etablert lek på. Dette kan være utfordrende for alle barn. Det er ikke bare å spørre «Får æ være med», for det er naturlig (og viktig) for barn å verne om den leken de er i. Barn som er i en spennende lek kan derfor svare nei. En god adgangsstrategi kan derfor være å nærme seg leken, observere hva som lekes og vente på en anledning til å få bli med. På grunnlag av observasjon eller fri fantasi kaster barn seg inn i leken med et spennende initiativ. Å by seg frem kan være vanskelig, og personalet hjelper barna til å finne så magiske adgangsstrategier at andre barn slipper dem inn i sine lekerutiner.

Lekerabling handler om hint som forteller «Jeg vil leke». Lekerabling oppstår når indre forestillinger spontant får utløp, og kan lett forveksles med uønsket/lite hensiktsmessig atferd. Lekerablingen kan ha en kaotisk karakter, det er mer forspillet til lek enn selve leken. Lekerabling er en ressurs som viser personalet hva barna ønsker å leke. Personalet må sørge for at barna ikke blir værende i lekerablinga for lenge, de må da hjelpe barna over i lek.

Lekerutiner innebærer gjenkjennelse, gjentakelse og nyskapelse. Lekekamerater vender tilbake til en lek de har lekt sammen over tid hvor de gjenkjenner og gjentar, med uskrevne avtaler. I lekerutiner har barna oversikt, trygghet og kunnskap om hva som er rammen for leken. I lekerutiner får barn oppleve mestring gjentatte ganger. Lekerutiner har verdi for lek, vennskap, og læring på en og samme tid. I lekerutiner utvikler barna livsmestring som har betydning nå og resten av livet. Etablerte lekerutiner er mindre sårbare for avbrytelser og barna får god anledning til å vende tilbake til leken. Lekerutiner under etablering er sårbare og trenger tilrettelegging og verning for å bli etablert. Vi er opptatt av at alle barn skal erfare å ha spennende lekerutiner sammen med venner. Barn som er gode til å leke med andre, er også gode til å omgås andre, noe som har betydning hele livet. Å mestre dette er godt for livsmestring og psykisk helse.

Lek og aktivitet på avdelingene

Med utgangspunkt i våre verdier, vår visjon, våre satsingsområder og rammeplanen, er vi opptatt av at å se hele barnet og legge til rette for et godt lekemiljø der barna utvikler gode og rike lekerutiner. Vi jobber for at barna skal mestre den frie leken på en glimrende måte for seg selv og andre. For å ivareta barna best mulig ut fra sin alder og modning, er barna i Berg barnehage delt inn i tre avdelinger; Bergneset (1-2 åringer), Bjørkebakken (2-4 åringer) og Grønnlikollen (4-5 åringer).

Lek på Bergneset – Eksempel på en hverdag hos oss

Klokka er 07.30 og Pernille på snart 2 år kommer inn døra sittende på pappas trygge arm. De prater i garderoben og henger sekk og klær på plass. Pernille titter inn på avdelingen og får øye på dukkevogna. «Vogna» utbryter hun og går inn på avdelinga. «Ha det bra, Pernille» sier pappa. Pernille vinker så vidt. Hun er travelt opptatt med å brette teppet over dukka i dukkevognen. Dette er nemlig ikke første gang Pernille skal ut på trilletur med dukka. Dette har blitt en lekerutine for Pernille. Hun kjenner igjen vogna og dukka både fordi hun har lekt dette før og fordi små barn ofte leker det de ser de voksne gjør. Det er gjenkjennbart.

Klokka blir 07.45 og Magnus på halvannet år kommer inn døra med barnehagesekken på ryggen og sin hånd i mammas. Magnus går mot døra til avdelinga og titter inn mens mamma tar av han sekken. Magnus ser på Pernille som fortsatt holder på med dukkevogna og roper «Ooaa». Pernille ser på Magnus og ler. I gangen der Magnus er, står det en kopp tilhørende lekekjøkkenet. Han tar koppen, klemmer mamma og vinker til henne før han går bort til Pernille med koppen i hånda. Pernille klyper fast i vogna i frykt for at Magnus skal ta den, men Magnus tar koppen han har i hånda og later som han gir dukka noe å drikke. «Nam» sier han. Pernille smiler. Dette er et godt eksempel på hvordan Magnus bruker koppen og gir drikke til dukka, det vi kaller en adgangsstrategi, for å komme inn i leken til Pernille. Han visste hva de trengte for å kunne leke sammen.

Når klokka er 08.30, er de fleste barna på avdelingen er på plass. Det er tid for frokost, og matboksene står klare. Den første delen av måltidet er preget av ro mens barna spiser. En av de ansatte spiller bordteater med fortellingen om den bittelille kona. Barna følger interessert med.

Når bordteateret er ferdig og de små magene begynner å bli mette, stiger støynivået rundt bordet. Magnus banker koppen sin i bordet og bryter ut i herlig latter. De andre barna lar seg rive med, og snart

har koppene blitt til trommer i et lite orkester av rytmer og latter. Dette er på ingen måte et tegn på barn uten bordskikk. Tvert imot viser det fornøyde barn som har fått påfyll av mat og energi, og som er klare for lek igjen. De vet at de vil leke, men ennå ikke helt hva leken skal handle om. Situasjonen er et godt eksempel på det vi kaller lekerabling, der lekens innhold er i ferd med å ta form.

Voksne er barnas første lekekamerater, og personalet på Bergneset vet hvor viktig det er å gjøre seg tilgjengelige der barna er. De yngste barna leker ofte ved siden av hverandre i det som kalles parallelllek. I denne alderen står hermelek sentralt; Når ett barn gjør noe, vil gjerne flere være med. Barna har stor glede av å utforske sammen. Etter hvert som de blir eldre, preges leken mer av samspill med andre barn, men ofte med voksne i umiddelbar nærhet som kan gi støtte og hjelp ved behov. På Bergneset ser vi også en gryende late-som-om-lek, hvor de voksnes støtte er viktig for å utvikle og holde leken i gang. Gjennom lek med andre gjør barna sine første erfaringer med vennskap og fellesskap.

Barna på Bergneset har en dagsrytme som er godt tilpasset alderen deres. Personalet har stort rom for å tilpasse omsorg, rutiner, lek og læring ut fra barnas alder og individuelle behov. For ett- og toåringene er et fang å sitte på ofte like viktig som nye erfaringer og opplevelser. Samtidig vektlegges et rikt språkstimulerende miljø, der sang, regler, fortellinger, lesing og gode samtaler med barna er en naturlig del av hverdagen.

Avdelingen har fått navn etter neset nedenfor barnehagen, et område som etter hvert blir en viktig del av barnas utforskning av nærmiljøet. For de aller minste er det nok å bli kjent med og trygg i barnehagens uteområde. Etter hvert som de vokser og utvikler seg, kan de gå ned til Bergneset ved havet på egne ben. På Bergneset legges det et viktig grunnlag for å oppleve glede ved å være ute og bruke naturen som leke- og læringsarena.

Lek på Bjørkebakken - Eksempel på en hverdag hos oss

Klokken er 07.30, og Pernille kommer til barnehagen. Hun sier raskt «Ha det» til foreldrene sine før hun løper inn på avdelingen. Der finner hun fram noen leker mens hun venter på vennen sin Magnus. Litt senere kommer også Magnus i barnehagen. Pernille møter ham med et stort smil ute i garderoben. Hun gjør seg «lekbar» ved å hoppe fra en benk og ned på en madrass. Magnus lar seg straks friste, og før pappa har rukket å gå, er de allerede i gang med leken sammen.

Pernille og Magnus har utviklet en god lekerutine rundt det de kaller «badeland». Madrassen i gangen blir til et basseng, og hopping og latter fyller rommet. Etter hvert ønsker flere barn å delta i leken, og de voksne hjelper dem med å finne veier inn i fellesskapet. Personalet hjelper barna med adgangsstrategier slik at alle som ønsker det, kan bli en del av leken. En ball blir til en badeball som gir et barn en naturlig rolle i leken. Et annet barn inviteres inn i leken når den voksne utbryter: «Nå tar vi badebuksa på og hopper i bassenget!» De voksne bidrar også med rekvisitter. Et støvbrett forvandles raskt til en dusj, og lekeuniverset utvides videre.

Etter hvert har de fleste barna på Bjørkebakken utviklet gode lekerutiner mens andre fortsatt øver seg på å finne sin plass i leken. Leken blomstrer når barna får tid, inspirasjon og omgivelser som innbyr til fantasi og utforskning. I denne alderen får rolleleken en stadig mer sentral plass. Personalet spiller en viktig rolle som inspiratorer og støttespillere når barna skal utvikle leken videre og finne fram til et godt samspill. De voksne er særlig viktige for barn som trenger ekstra støtte for å komme inn i lekefellesskapet.

Bjørkebakken har fått navnet sitt fra området der lavvoen vår ligger, i fjæra omtrent én kilometer nord for barnehagen. Mens barna går på Bjørkebakken, får mange sin første tur til både lavvoen og Bjørkebakken-området. De deltar også på andre turer i skogen, fjæra og nærområdet. Når forholdene ligger til rette for det, går barna på ski. Gjennom disse opplevelsene får de utforske naturen, utfordre seg selv og oppleve mestring sammen med andre.

I løpet av tiden på Bjørkebakken blir barna stadig mer selvstendige. Samtidig er språkutviklingen i en rivende utvikling. Derfor har språkstimulering en viktig plass i hverdagen gjennom sang, regler, dramalek, lesing og gode samtaler. Samtidig er personalet bevisste på at språkarbeidet ikke skal ta over for leken. Den viktigste språkstimuleringen skjer ofte helt naturlig når barna leker sammen, forhandler om roller, deler opplevelser og setter ord på det de tenker, føler og opplever.

Lek på Grønlikollen – Eksempel på en hverdag hos oss

Klokken er 07.30. Magnus sitter rundt bordet sammen med en voksen og to andre barn og konstruerer figurer med Geomag. Samtalen går lett mens de bygger. Idet Pernille kommer inn døra sammen med mammaen sin, spretter Magnus opp. Han vil gjerne leke med henne. Pernille ser Magnus komme mot seg, men denne morgenen er det litt vanskelig å slippe taket i mamma. En av de voksne går ut i garderoben, setter seg på huk foran Pernille og ønsker henne velkommen. Sammen går de bort til vinduet for å vinke til mamma. Når avskjeden er over, er Pernille klar for å starte dagen i barnehagen.

Pernille og Magnus går til en lekekrok og den voksne hører at de raskt setter i gang med familielek, en lekerutine de leker nesten hver morgen. Lekerutinen skaper trygghet og gjør det lettere for barna å komme raskt inn i lek og samspill.

Klokken 08.05 kommer Trine til barnehagen. Nysgjerrig nærmer hun seg lekekroken. Hun står og observerer leken en stund før hun sier: «Dåkker, æ va liksom storesøstra som hadde vært på skolen.» Pernille svarer umiddelbart: «Ja! Og så skal du passe babyen, for mammaen og pappaen skulle på kino.» Her ser vi et godt eksempel på hvordan barn bruker adgangsstrategier for å komme inn i pågående lek. Trine finner en rolle som passer inn i lekens tema, og blir raskt inkludert i fellesskapet. Leken fortsetter frem til klokken 08.30. Da hører barna en forsiktig bjellelyd som de vet hva signaliserer. De går til vasken, vasker hendene og gjør seg klare til samlingsstunden som holdes før frokost.

Etter frokosten fortsetter familieleken for noen av barna. Noen andre barn jager hverandre rundt med lekedinosaurer i hendene. De ler høyt og beveger seg raskt gjennom rommet. En voksen ser denne lekerablingen der barna viser et ønske om å leke, men hvor lekens innhold ennå ikke er fullt utviklet. For å inspirere videre legger den voksne et grønt pledd over en benk, finner fram noen plankebiter og plastblomster og sier: «Se her. Her bodde liksom dinosaurene». Barna samler seg rundt den nye lekearenaen, setter seg ned og begynner å bygge og dekorere. Snart har dinosaurene fått liv, og leken er sentrert rundt den grønnkledde benken. Slik kan en morgen på Grønlikollen se ut.

På Grønlikollen blir barnas lek stadig mer variert, kompleks og avansert. Samtidig er de voksnes rolle fortsatt viktig. Personalet skal støtte, tilrettelegge, inspirere og verne om leken. Å ha venner å leke med blir stadig viktigere og barna blir mer selvstendige i rolleleken. De yngre lærer av de eldre, og gjennom samspillet utvikler de både sosiale ferdigheter og forståelse for fellesskapet. Personalet har et særlig ansvar for å sikre at alle barna opplever mestring og inkludering i lek med andre.

Avdelingen har fått navn etter kollen som ligger ovenfor barnehagen. Stien opp dit brukes flittig på både planlagte og spontane turer. Lavvoen, fjæra, skogen og fjellet gir også mange gode naturopplevelser gjennom året for barna på Grønlikollen. Når forholdene ligger til rette for det, er skigåing en populær aktivitet, og personalet ser tydelig hvordan barna utvikler ferdighetene sine på ski fra år til år.

Språkstimulering står fortsatt sentralt på denne avdelingen. Gjennom rim, regler, sang, høytlesing, spill og gode samtaler får barna varierte språklige erfaringer og utfordringer. Samtidig vet vi at den viktigste språkstimuleringen ofte skjer i leken. Aldri er barna mer språkaktive enn når de forhandler roller, skaper historier og samhandler med hverandre i rolleleken.

7.0 Uteliv

Berg barnehage er «Barnehagen midt i naturen». Turmulighetene er fantastiske til alle årstider, både i fjæra og i skogen, noe vi benytter oss flittig av. I tillegg har vi et flott uteområde i barnehagen som byr på mange og varierte utfordringer og muligheter.

Barnehagen tilbyr barna et mangfold av opplevelser i og med naturen. Naturen er en fantastisk arena som gir barna uendelige muligheter til å utvikle seg motorisk, språklig, sosialt og intellektuelt. Naturen inspirerer fantasien og leken, den gir god plass, varierte utfordringer og mestringsopplevelser. Naturen gir barna et felles utgangspunkt for lek sammen. Ideene om hva som skal lekes kommer ganske umiddelbart når barna kommer i kontakt med naturen, spesielt i kjente områder. Også ute ser vi lekerabling, adgangsstrategier og lekerutiner. Arbeidet med leken skjer like mye ute som inne.

Når det er nok snø går vi masse på ski, både innenfor og utenfor gjerdet. Å gå på ski er en del av vår kulturarv, det styrker barnas balanse, koordinasjon og utholdenhet – samtidig som det utfordrer viljestyrken deres og gir dem mestringsopplevelser. På Berg er vi tett på naturen og nyter godt av de mulighetene det gir. På våren følger vi livet i fuglekassene, vi følger naturens liv og vekst blant annet gjennom dyrking av grønnsaker. Vi besøker også gårdsbruk i nærområdet hvor vi får hilse på ulike dyr.

«Forskning viser at i barnehager der det legges vekt på utelek og friluftsliv, leker barn flere fantasileker. I slike barnehager er tempoet roligere, konfliktene færre, barna er mindre syke, har bedre konsentrasjon og er bedre motoriske enn barn i barnehager med liten plass. Barn som leker i naturen får bedre balanse, koordinasjon, orienteringsevne og styrke.» (Stortingsmelding nr. 41, Kvalitet i barnehagen s. 72).

8.0 Fagområdene

I rammeplanen for barnehagen er det definert syv fagområder som barnehagen skal arbeide med for å støtte barnas utvikling, læring og danning. Disse fagområdene skal integreres i hverdagen og tilpasses barnas interesser, alder og forutsetninger. I Berg barnehage ser vi på lek som en naturlig inngangsport til alle fagområdene i rammeplanen. Gjennom arbeidet med barnas lekerutiner blir fagområdene levende – ofte flere samtidig. Når barn leker, bearbeider de inntrykk, utforsker verden og utvikler ferdigheter på tvers av fagområder. Fagområdene integreres også i temaarbeid, hverdagsaktiviteter, turer og sosialt samspill. Når barn får rike og felles opplevelser, og får ta del i kunnskap og erfaringer på tvers av fagområder, styrkes både leken og læringen. Dette gir barna et bredt grunnlag for utvikling og danning og bidrar til å gjøre leken meningsfull og engasjerende.

Eksempler på integrering av fagområdene i barnehagehverdagen:

- **Språk og kommunikasjon:** Når barna leker butikk, forteller eventyr eller bruker lekestemme i rollelek, øver de på dialog, begreper, rim og regler. Dette styrker både språkutvikling og sosial kompetanse.
- **Kropp, bevegelse og helse:** I risikolek ute i naturen, når barna klatrer, balanserer og løper, utvikler de motoriske ferdigheter og lærer å tåle motgang og regulere egne følelser – viktige elementer i livsmestring.
- **Kunst, kultur og kreativitet:** Gjennom formingsaktiviteter, dramatisering og rollelek får barna uttrykke seg estetisk og kreativt. De skaper, tolker og formidler egne ideer og opplevelser.
- **Natur, miljø og teknologi:** Når barna leker med vann, sand, steiner og pinner eller bygger med klosser og utforsker tekniske løsninger, utvikler de forståelse for naturens fenomener og teknologiske prinsipper.
- **Etikk, religion og filosofi:** I leken sammen med venner oppstår forhandlinger og konflikter og barna får kjenne på rettferdighet og følelser – det gir dem mulighet til å reflektere over verdier og utvikle empati og respekt for andre.
- **Nærmiljø og samfunn:** Når barna leker familie, butikk eller sykehus, bearbeider de erfaringer fra samfunnet rundt seg og utvikler forståelse for roller og relasjoner.

9.0 BARNEHAGENS UTVIKLINGSOMRÅDER OG INNHOLD

9.1 Omsorg, lek, læring og danning

Barnehagen skal ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning. Omsorg, lek og læring må sees i sammenheng med hverandre. Barn lærer når de leker og leker når de lærer og det er også mye læring i god omsorg.

Omsorg handler i stor grad om nære og varme relasjoner. For å gi barna god omsorg skal vi stadig reflektere rundt og øke vår kunnskap om:

- Hjernens utvikling og hvordan hjernen fungerer slik at vi lettere kan forstå barnas reaksjoner for så å kunne møte dem på en god måte
- Toleransevinduet og reguleringsstøtte slik at vi kan hjelpe barna å regulere seg når de er utenfor toleransevinduet
- Trygghetssirkelen og tilknytning slik at vi kan støtte barnas behov for beskyttelse, trøst og trygghet og være sensitive i møte med barna.
- Barnehagens leke- og læringsmiljø slik at vi å kan skape et godt utgangspunkt for lek og et positivt og varmt klima i barnehagen.

«**Leken** skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Barnehagen skal gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur». (Fra Rammeplanen kapittel 3). Forskning viser at barn tilegner seg språk og sosial kompetanse best gjennom lek. Videre er leken basis for læring og mestring og den har stor betydning for barns opplevelse av glede, humor, spenning og engasjement. Viktige kjennetegn med leken er at den er impulsiv, lystbetont og frivillig. Lek er viktig for oss og for å gi gode vilkår for lek i barnehagen skal vi:

- Øke vår kompetanse på hva som kjennetegner barns lek og hva som kan styrke barns lek
- Fremheve barndommens egenverdi ved å la leken gå foran planlagte aktiviteter når vi kan
- Ha fokus på fysisk miljø og tid slik at vi kan skape rom for lek samt et miljø som gir barna mulighet til å starte, verne om og videreutvikle leken
- Ha fokus på de ansattes rolle og hvordan de ansatte direkte og indirekte deltar i barnas lek som støtte og hjelp for barna

Læring i barnehagen fremmes gjennom et stimulerende miljø som støtter barnas lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barn viser glede når de finner ut av ting, når de lærer seg nye ord og mestrer ting som de ikke tidligere har mestret. Læring er dermed med på å fremme livsmestring. Potensialet for læring gjennom lek et stort og mange ganger snakker man om at det er en sammenheng mellom lek og læring. Vi skal derfor se på lek som nøkkelen til læring samt skape et godt læringsmiljø gjennom å:

- Jobbe med tilknytning da trygg tilknytning og relasjoner gir gode forutsetning for læring.
- Legge til rette for lek og inkludering for å bidra til gode læringsprosesser i barnehagen.
- Gi barna varierte utfordringer, opplevelser og erfaringer og ta barnas oppdagelser på alvor slik at de kan bidra til læring og mestring.

Danning handler om å sette barna i stand til å tenke selv, være nysgjerrig og søke kunnskap, stille spørsmål og være kritisk til det som oppfattes som sannheter og yte motstand på egne og andres vegne. Danning handler om å utvikle kunnskap, verdier og holdninger sammen med andre, gjennom samspill, dialog, lek og utforskning.

Vi skal bidra til at barna utvikler kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse ved å:

- Anerkjenne barna som selvstendige mennesker med følelser og tanker og vise respekt for barnas individuelle uttrykk samt vise interesse for det barna sier.
- Være gode samtalepartnere, samhandlingspartnere og veiledere for barna ved å være til stede i deres lek og aktivitet og stille gode spørsmål fremfor å bare gi svarene.
- Styrke barnas selvfølelse. Vi skal hjelpe barna til å oppleve og forstå at de er verdifulle, betydningsfulle og kompetente. Det gjør vi ved å møte dem med respekt, ta dem på alvor, vise tillit til deres evner, gi dem muligheter til å bidra i fellesskapet og tilby oppgaver som gir mestring og styrker troen på egne ressurser.

9.2 Relasjoner

Forskeren Jay Belsky sier følgende: «*God kvalitet innebærer varme, støttende og omsorgsfulle voksne som er oppmerksomme på barnas behov, som gir respons på deres verbale og nonverbale signaler, og som stimulerer barnas nysgjerrighet og ønske om å lære om verden.*» Belsky sin definisjon på kvalitet innebærer altså fokus på relasjoner og de ansattes relasjonskompetanse. I Berg barnehage er vi opptatt av at de ansatte har evne til å etablere positive, sensitive samspill med barna der det enkelte barnet blir sett, forstått og møtt. For å oppnå dette skal vi:

- Jobbe med trygghetssirkelen i personalgruppa som verktøy i hvordan vi skal møte barna.
- Anerkjenne og akseptere barnas følelser slik at barna føler seg sett og bekreftet. Ved å ta barnas perspektiv og se følelsene bak barnas atferd kan vi lettere trøste, sette ord på følelsene og hjelpe barna til å velge gode strategier når ting føles vanskelig.
- Vise barna ubetinget kjærlighet ved å si og vise at vi er glade i dem og bryr oss om dem og at vi er glade for å ha dem i barnehagen vår

9.3 Livsmestring og helse

Rammeplanen sier at barnehagen skal fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling og være en arena for daglig fysisk aktivitet. Også barnets psykiske helse skal fremmes og det innebærer at barnehagen skal bidra til trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd.

I Berg barnehage bruker vi naturen som arena for lek, læring og fellesskap, og slik fremmer vi barnas fysiske og psykiske helse. Ute får barna motoriske utfordringer i bakker, ulendt terreng og skog, noe som styrker koordinasjon, muskelkraft og balanse. Naturen stimulerer også sansene gjennom lukter, lyder, synsinntrykk og materialer til utforskning. Felles naturopplevelser gir rom for samhold, trivsel og livsglede og skaper meningsfulle hverdager som fremmer livsmestring. Å kjenne vinden, studere høstblader, lytte til fuglesang og grave i jorda gir gode følelser. Slike opplevelser skal vi prioritere.

Vi skal også jobbe med kropp og grenser i barnehagen. Hensikten med det, er å ruste barna mot kroppspress, bidra til økt kunnskap om grensesetting for egen kropp og styrke selvfølelse og individ. I tillegg skal det forebygges vold, seksuelle overgrep og grenseoverskridelser. Barna skal bli kjent med egne følelser og få en positiv oppfatning av seg selv. Forskning viser at barn helt ned i barnehagealder vurderer seg selv og kroppen sin ut fra holdningene som er rundt dem. De ansatte i barnehagen har derfor et stort ansvar i forhold til hva vi formidler av kunnskap og holdninger rundt kropp, bevegelse, mat og helse, om grensesetting, gode og vonde hemmeligheter og gode og vonde berøringer.

9.4 Vennskap og fellesskap

Vennskap er viktig for barnehagebarn. De trenger å ha venner som velger å være sammen med dem og som de velger å være sammen med. Vi skal legge til rette for vennskap og fellesskap ved å:

- Forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige spillmønstre i barnehagen. Dette skal vi blant annet gjøre gjennom å jobbe aktivt med barnehagelovens §§ 41-43 om psykososialt barnehagemiljø som skal sikre alle barn et trygt og godt barnehagemiljø.
- Ha fokus på det å være en god venn og jobbe med normer for samhandling i barnehagen.
- Støtte barnas initiativ til lek og samspill, hjelpe og veilede barna i leken samt starte lek som barna inviteres med i.
- Gi barna opplevelsen av å være betydningsfulle i fellesskapet ved at hvert enkelt barn blir sett og hørt. De skal oppleve å få delta på sine premisser og bli anerkjent for den de er.
- Legge til rette for at barna får gode opplevelser sammen i barnehagen. Det være seg i leken og i hverdagsaktiviteter som innebærer alt fra å bake boller og danse sammen til å dra på oppdagelsesturer i naturen sammen.

9.5 Pedagogisk ledelse

Pedagogiske ledere og daglig leder har et viktig ansvar for å styrke og utvikle det faglige innholdet i barnehagen. Barnehagen trenger ledere som involverer seg og er drivkraften i å utvikle en lærende organisasjon slik at det bidrar til god kvalitet og barns læring og utvikling.

Gjennom pedagogisk ledelse skal vi utvikle en god praksis i barnehagen. Dette innebærer at vi skal ha ledere som:

- Leder og følger opp arbeidet med å sette mål og peker ut retning for arbeidet.
- Sørger for møtepunkter hvor alle ansatte jevnlig kan delta i vurdering og utvikling av praksis.
- Kjenner de ansattes kompetanse og styrker og legger til rette for at alles ressurser dras nytte av i barnehagehverdagen samt at det styrkes der det trengs.
- Setter seg inn i nytt fagstoff og ny forskning og trekker inn ytterligere fagkompetanse fra andre instanser når det er nødvendig.
- Legger opp til refleksjon i personalgruppa for å styrke de ansattes faglighet.
- Lager møteplasser som sikrer at barn og foreldre får medvirkning i barnehagens hverdagsliv.
- Gir rom for at alle deler av sin kunnskap og erfaring og på den måten gjør hverandre gode.
- Bidrar til at vi stiller spørsmål ved det vi selv og andre gjør, forholder oss til forskning og faglitteratur og på den måten finner frem til hvordan vi kan gjøre en best mulig jobb.
- Skaper et miljø hvor vi tåler at vi gjør feil og hvor vi skal utnytte disse feilene til å finne bedre måter å gjøre ting på.
- Skaper et miljø hvor det er positivt å spørre om råd, veiledning og hjelp.

9.6 Språk og kommunikasjon

Rammeplanen sier at *«Alle barn skal få en god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling.»* Kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barns utvikling. Evnen til å bruke språket er avgjørende for hvordan barn kan kommunisere med voksne og med andre barn, hvordan de kan sette ord på erfaringer, fortelle om noe viktig, diskutere og reflektere sammen med andre. Vi skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening.

Dialog

Dialog mellom voksne og barn, hvor den voksne viser respekt og varme for barna, gir den beste forutsetningen for å utvikle barnas språk. Vi skal derfor ha fokus på dialogen og for å gi barna de beste forutsetningene for språkutvikling, skal vi:

- Snakke tydelig og gjerne litt saktere enn vanlig.
- Ha øyekontakt med barnet og barna vi snakker med.
- Forsikre oss om at barna forstår hva vi sier gjennom å stille spørsmål og følge barnets kroppsspråk for å fange opp om barnet forstår eller ikke.
- Lytte til barnet og tydelig vise at vi er interessert i hva barnet sier.
- La barnet snakke ferdig når det snakker og ikke fylle inn det vi tror barnet skal si.
- Sette ord på hendelser, gjenstander, følelser og alt det som befinner seg rundt oss

Bøker, fortelling og konkrete

Små barn har ikke et velutviklet verbalt tankespråk og har derfor problemer med å skape indre bilder når vi leser en tekst for dem. De er derfor avhengig av at vi benytter bøker med bilder som følger teksten man leser. Vi skal derfor benytte bildebøker og også konkrete sånn at barna kan se og ta på bilder og konkrete mens vi leser og forteller. Generelt er det å benytte fortelling, og også tredimensjonalt materiell, til stor hjelp for å utvikle barns språk. Vi skal derfor bruke korte fortellinger, eventyr og historier sammen med figurer, bilder og konkrete sammen med barna for å utvikle språket deres. Vi skal også legge til rette for at bøker blir en naturlig del av barnas hverdag gjennom aktiv bruk av bøker i barnehagen.

Musikk, rim og regler

Det å synge, leke og ha det moro sammen, gir språkstimulans. Vi skal derfor bruke sang og musikk, rim og regler og lek og moro aktivt i barnehagen. Dette innebærer blant annet at vi skal:

- Bruke gester og tonefall for å understreke og tydeliggjøre det vi sier for barna.
- Benytte bevegelsesleker, fingerleker og «ansikt-til-ansikt»-leker sammen med barna.
- Benytte sang, musikk, rytmer, dans og bevegelse i samling og i mindre grupper.
- Bruke rim og regler samt ha det moro med ord og lyder.

9.7 Mangfold og inkludering

Barna i barnehagen kommer fra ulike hjem og de har ulik bakgrunn og ulike kulturer. Vi skal respektere dette mangfoldet ved å vise nysgjerrighet for det sammen med barna. Vi skal snakke om forskjeller og likheter og undre oss sammen med barna om hvorfor vi er forskjellige. Barna skal oppleve at det finnes ulike måter å leve, tenke og handle på og at det er en berikelse. Ved at de ansatte i barnehagen aksepterer og fremhever forskjellene blant barn og voksne, vil også barna få gjensidig respekt for mangfoldet i barnehagen og i verden. Gjennom dette, og ved å gi barna like muligheter til å delta i fellesskapet uavhengig forskjellene, så skal vi legge til rette for både mangfold og inkludering.

9.8 Den samiske kulturarven

Rammeplanen slår fast at samiske barn i barnehagen skal få støtte til å bevare og utvikle sitt språk, sin kunnskap og sin kultur – uavhengig av hvor i landet de bor. Samtidig skal alle barn i barnehagen bli kjent med samisk kultur og levesett, og lære at samene er Norges urfolk.

I Berg barnehage ønsker vi å bidra til dette gjennom konkrete og meningsfulle aktiviteter som gir barna innsikt, respekt og nysgjerrighet for samisk kultur. Vi legger vekt på å formidle kulturarven på en inkluderende og engasjerende måte, og ser dette som en viktig del av vårt arbeid med mangfold og urfolkskompetanse:

- **Bærekraft og bruk av naturressurser**
Vi løfter frem verdier som respekt for naturen, bærekraft og bruk av naturressurser som er viktige både i samisk, nordnorsk og norsk kultur. Dette innebærer hvordan mennesker lever av fiske, jordbruk, sanking og naturbruk.
- **Markering av samefolkets dag (6. februar)**
Vi feirer dagen med samiske flagg, mattradisjoner, klær, fortellinger og musikk. Barna får oppleve ulike sider ved samisk kultur og hverdagsliv, og vi snakker om hvorfor dagen er viktig.

- **Samiske fortellinger og sagn**

Vi formidler samiske eventyr og sagn som gir barna innblikk i samisk historie, naturforståelse og verdier. Fortellingene brukes som utgangspunkt for lek, samtaler og undring.

- **Musikk og joik**

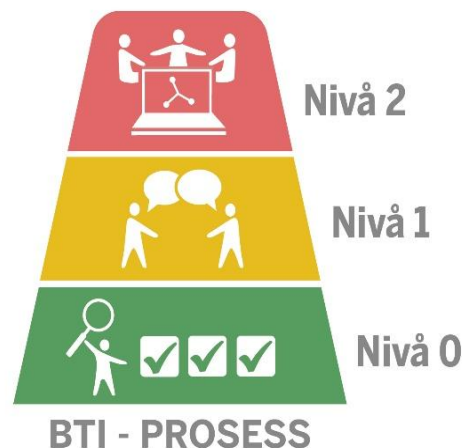
Barna får lytte til samisk musikk og joik, og vi utforsker rytmer og stemninger sammen. Dette gir en estetisk og kulturell inngang til samisk identitet og uttrykksformer.

- **Undring og samtale om urfolk**

Vi snakker med barna om hva det betyr å være urfolk, og undrer oss sammen over forskjeller og likheter i levesett, språk og tradisjoner. Dette styrker barnas forståelse for mangfold og respekt.

9.9 Tverrfaglig og forebyggende arbeid

For å styrke det forebyggende og tverrfaglige arbeidet er barnehagen en del av Tromsø kommunes samarbeidsmodell Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI). Modellen gir ansatte klare rutiner og verktøy for å følge opp barn som trenger ekstra støtte samt strukturer for tverrfaglig samarbeid. Barnehagen deltar også i et ressursteam som skal sikre tidlig innsats og kvalitet i tilbudet til barna. Her samarbeider vi blant annet med PPT, helsesykepleier og pedagoger. Barnehagen har også samarbeid med andre instanser ved behov slik som barnevernstjenesten, forebyggende helsetjenester og barnehabiliteringen.

Gjennom den daglige kontakten med barna har barnehagen en viktig rolle i å oppdage og følge opp barn som trenger støtte. Vi har derfor stort fokus på tilknytning. Kunnskap om tilknytning gir ansatte bedre forutsetninger for å forstå signaler fra barn som har det vanskelig, slik at de kan få nødvendig støtte og hjelp så tidlig som mulig. Dette bidrar til å forebygge konsekvenser av belastende livssituasjoner, både ved kortvarige og mer langvarige utfordringer. Gjennom den daglige og nære kontakten med barna er barnehagen i en sentral posisjon til å kunne observere og motta informasjon om barns omsorgs- og livssituasjon. Når de ansatte er oppmerksomme på barn som forsøker å formidle at de har det vanskelig, har de bedre forutsetninger for å se og støtte barna det gjelder, og dermed forebygge virkningene av belastende livssituasjoner - enten det dreier seg om forbigående problemer eller vansker av mer alvorlig og varig karakter.

For å fremme et godt psykososialt barnehagemiljø og forebygge vold og overgrep i tråd med barnehageloven og rammeplanen, har vi fokus på disse temaene:

- **Kroppsbevissthet og grenser**

Barna skal få et godt og bevisst forhold til kroppen sin. De lærer at kroppen er deres egen og at de har rett til å ha den i fred. Vi snakker om gode og vonde berøringer og om at ingen – heller ikke voksne – har lov til å gjøre dem noe vondt.

- **Hemmeligheter og åpenhet**

Barna lærer forskjellen på gode og vonde hemmeligheter. Vi understreker at vonde hemmeligheter ikke skal holdes, men fortelles til en voksen de stoler på. Dette kan bidra til at barn tør å si fra hvis de opplever noe som er ekkelt, vondt eller rart.

- **Trygge voksne og relasjoner**

Personalet skal være bevisste på at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og overgrep. Gjennom daglig kontakt og observasjon har vi en unik mulighet til å oppdage signaler og handle i tråd med barnehageloven § 46 om opplysningsplikt til barnevernet.

- **Forebyggende samtaler og lekbasert tilnærming**
Vi bruker lek, samtaler og billedstøtte for å snakke med barna om kropp, grenser og følelser. Dette skjer i trygge rammer og med kjente voksne og tilpasses barnas alder og modenhet.
- **Kompetanseheving og planarbeid**
Personalet har rutiner og planer for å forebygge, oppdage og håndtere krenkelser og mobbeatferd, og vi jobber med begrepsforståelse og profesjonell praksis.

9.10 Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet

I rammeplanen står det at barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. I stor grad innebærer dette inkludering og tilrettelegging for sosial deltakelse. Barnas viktigste sosialiseringsarena er lek. Vi skal derfor sørge for at alle barn får delta lek og fellesskap. Dette og øvrig tilrettelegging skal vi gjøre ved å:

- Tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger gjennom å etablere lekegrupper og smågrupper som legger til rette for hvert enkelt barns deltakelse.
- Benytte hjelpemidler i barnehagehverdagen for barn som trenger ekstra støtte, for eksempel i form av bildestøtte eller bruk av konkreter.
- Vurdere tilretteleggingen underveis og justere den i tråd med barnets behov og utvikling.

10.0 Barns medvirkning

«Barnehagen skal være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.» (Rammeplanen kap. 4).

I Berg barnehage skal barna bli sett og hørt av sensitive, omsorgsfulle og kompetente voksne. Personalet er til stede og nær barna for å skape en trygg og god hverdag. De setter av tid til samtaler og gode møter, slik at barna opplever at vi lytter og tar dem på alvor. Vi gjør vårt beste for å forstå hvert enkelt barn og hjelper dem med å sette ord på det de ønsker å formidle. Dette er viktig for barnas språkutvikling, danning, medvirkning og utvikling av et positivt selvbilde.

Barns medvirkning handler også om at barnas interesser, nysgjerrighet og initiativ får betydning for innholdet i hverdagen. Personalet observerer hva barna er opptatt av, lytter til deres ideer og legger til rette for aktiviteter og prosjekter som bygger videre på deres interesser. Når barn viser fascinasjon for å bygge, utforske verktøy eller skape noe med hendene, kan dette for eksempel danne grunnlag for aktiviteter som spikring, snekring og konstruksjonslek. På denne måten får barna erfare at deres tanker og interesser blir tatt på alvor og har verdi for fellesskapet.

Å få delta i lek og være sammen med venner er grunnlaget for barns trivsel og viktig for en meningsfull hverdag i barnehagen. I leken er barnas medvirkning avgjørende. Gjennom leken uttrykker barna sine interesser, ønsker og perspektiver, og ved å støtte, beskytte og gi rom for lek tar vi barns medvirkning på alvor. Å støtte barn til lek er derfor noe av det viktigste vi gjør for å sikre at alle barn får oppleve innflytelse og tilhørighet i barnehagen.

11.0 Barnehagens arbeidsmåter

11.1 Planlegging, dokumentasjon og vurdering

I tråd med rammeplanens føringer om at **planlegging** skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen, planlegger vi det pedagogiske arbeidet ut fra kunnskap om barns utvikling, observasjoner, dokumentasjon, refleksjon og samarbeid med foreldre. For å kunne møte barnas behov må personalet være tett på, tilstedeværende og oppmerksomme på hvor enkeltbarnet og barnegruppen befinner seg i sin utvikling. Planleggingen skjer både på kort og lang sikt og bygger på personalets kompetanse, erfaringer og vurderinger.

Siden lek har en sentral plass hos oss, følger vi med på barnas lekeutvikling, lekekompetanse, lekerutiner og hvordan barna får innpass i lekefellesskapene. Gjennom planlegging legger vi til rette for at alle barn skal oppleve mestring, tilhørighet og glede i leken, samt få støtte til å utvikle og utvide sine lekemuligheter.

Planlegging, dokumentasjon og vurdering er gjensidig avhengige prosesser som bidrar til å utvikle kvaliteten i barnehagens pedagogiske arbeid. Gjennom observasjon og **pedagogisk dokumentasjon** samler vi kunnskap om barnas erfaringer, interesser og læringsprosesser. Denne kunnskapen danner grunnlag for refleksjon og dialog blant ansatte, og hjelper oss med å videreutvikle både innholdet og praksisen i barnehagen.

Pedagogisk dokumentasjon brukes som et kollegialt verktøy der ansatte sammen undersøker og reflekterer over det som skjer i barnehagehverdagen. Utgangspunktet kan være observasjoner, bilder, barnas produkter eller refleksjoner fra barn, foreldre og ansatte. Hensikten er å synliggjøre læring og utvikling, skape felles forståelse og bidra til videre utvikling av den pedagogiske praksisen.

Vurdering handler om å reflektere over erfaringer, prosesser og måloppnåelse. Vi vurderer hva som fungerer godt, hva som kan forbedres og hvilke endringer som kan bidra til videre utvikling. Vurderingsarbeidet tar utgangspunkt i målene i virksomhetsplanen, årsplanen og øvrige planverk, og skal bidra til faglige og etiske refleksjoner, læring av egen praksis og utvikling av barnehagen som en lærende organisasjon.

11.2 Barnehagens digitale praksis

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Barna i Berg barnehage skal få kjennskap til mulighetene som ligger i digitale verktøy. Samtidig skal de ansatte vurdere relevans og egnethet og delta i barnas mediebruk. I praksis betyr det at barn og voksne skal være sammen om bruken av digitale verktøy. Vi skal blant annet bruke digitale verktøy på en måte som bidrar til å kommunisere, tenke og handle i fellesskap, undre seg sammen, hjelpe hverandre, bruke språket aktivt og søke etter løsninger sammen.

11.3 Møtevirksomhet

Møtevirksomhet i barnehagen er viktig for å sikre god kommunikasjon, samarbeid og kvalitet i det pedagogiske arbeidet. Gjennom møter planlegger vi aktiviteter, deler observasjoner, drøfter barnas behov, evaluerer praksis og sikrer at alle ansatte har felles forståelse av mål og verdier. Møtene gir rom for refleksjon, kompetanseutvikling og beslutninger som styrker barnehagens helhetlige tilbud.

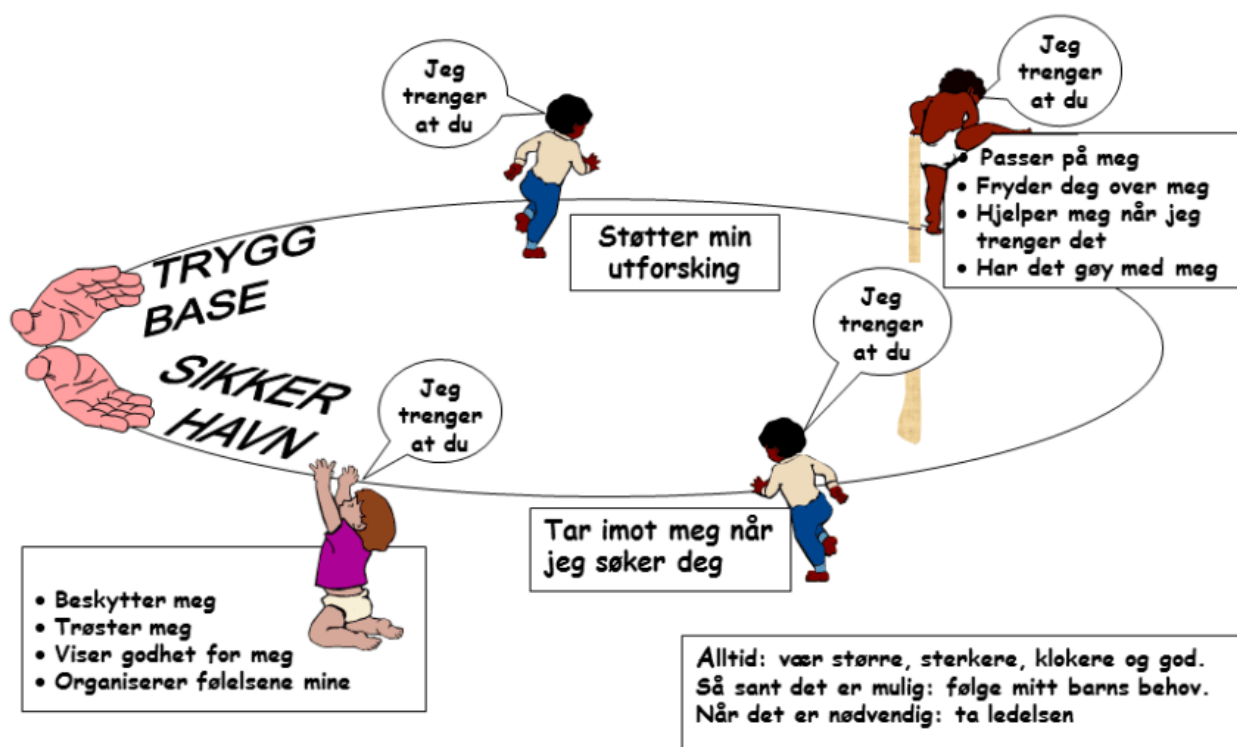
Våre interne møtearenaer er hovedsakelig:

Avdelingsmøter, ledermøter, pedagogmøter, HMS-møter, personalmøter, fagdager, foreldremøter, foreldresamtaler, styremøter, foreldreråd, samarbeidsutvalgsmøter og tverrfaglige møter.

12.0 OVERGANGER

12.1 Overganger, tilknytning og trygghetssirkelen

Trygghetssirkelen er en visuell sirkel som vi bruker i vårt arbeid med å forstå og møte barnas behov på en god måte, særlig i forbindelse med barnehagestart når vi skal bli kjent med hverandre og barna skal bli trygge i barnehagen. Den illustrerer barnets tilknytning til den voksne, hvordan den voksne er den trygge og sikre havnen og hvordan barnet beveger seg ut av den trygge havnen for å undersøke og utforske. Selv om barnet har behov for å utforske og beveger seg bort fra den trygge havnen, så trenger det fortsatt den voksne. Barnet har behov for at den voksne hjelper og støtter barnets utforskning, viser godhet og trøster og deler barnets glede. Tilknytning og utforskning henger sammen og står i et avhengighetsforhold til hverandre. Mens tilknytning kan forklares ut fra barnets avhengighet og behov for beskyttelse, så kan utforskning forklares ut fra selvstendighet og behov for å undersøke og mestre verden. I overganger er trygghetssirkelen et viktig og godt verktøy å bruke for å forstå barnets behov slik at man kan gjøre overgangssituasjoner så trygge og gode som mulig for barnet.

12.2 Overgang fra hjem til barnehage

«Pernille stabbet av gårde mot lekene og de andre barna på avdelingen, trygg på at de voksne var i nærheten. Hun hadde erfart at de var der når hun trengte dem, og slik bygget hun tillit og trygghet.»

Dette beskriver viser hvordan en trygg og god tilknytning til de ansatte i barnehagen er en forutsetning for barns trivsel, utvikling og læring. Vi har derfor stort fokus på god tilvenning når barn skal starte i barnehagen vår. Tilknytningsprosesser tar tid, gjerne flere uker og måneder, derfor skal vi legge til rette for at man kan bruke minst én uke på tilvenningen ved oppstart i barnehagen for å gi barna en best mulig start. På den måten kan barna få tid på seg til å bli kjent og trygg i barnehagen før de skal være i barnehagen helt uten foreldrene. Vårt mål er at overgangen fra hjem til barnehage ikke skal oppleves som et brudd, men som en utvidelse av mulighetene for kontakt og nye erfaringer. Tilvenning til nytt miljø og nye situasjoner er en prosess som tar tid, både for foreldre og barn. Tilvenningsprosessen starter derfor allerede før oppstartsdato og for å gjøre overgangen fra hjem til barnehage best mulig skal vi:

- Tilby besøksdager for nye barn og foreldre i forkant av oppstart
- Arrangere foreldremøte for nye foreldre i forkant av oppstart
- Sende ut informasjonshefte om barnehagen til foreldrene før oppstart
- Tilrettelegge for at foreldre kan bruke god tid til tilvenning
- Gjennomføre oppstartssamtale med barnets foreldre kort tid etter oppstart

Tilknytning er et tema som må stå sentralt når man jobber med barn. Barn er avhengig av gode voksne som ser, lytter og er der for dem. De voksne må lytte til hele barnet, ikke bare til ordene som de sier. Hva prøver barnet å fortelle meg? Hva streber det etter å nå eller få til? Hvordan kan vi hjelpe barnet å mestre dette? Trygghet er et kjernebegrep her. På tryggheten bygges selvfølelsen, selve grunnmuren for oppfatningen av oss selv. Selvfølelsen bygges stein for stein tidlig i livet, og er avhengig av voksne som tilfredsstiller barnets grunnleggende behov for omsorg, hjelp og støtte. På denne avhengigheten skal barnets selvstendighet utvikles. Et trygt barn er rustet til å mestre livet sammen med andre og gradvis stå stødigere på egne ben.

12.3 Overgang fra barnehage til skole

Skolestart er en stor overgang for barnehagebarna og de skal derfor forberedes til dette. Forberedelsene skjer gjennom opplevelsen av at det er en sammenheng mellom barnehage og skole i tillegg til at barna skal ha erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som skal bidra til et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skole. Selv om både barnehage og skole er institusjoner for omsorg, oppdragelse, lek og læring, så er det mye ulikt i barnehage og skole. Vi skal derfor bidra til at barna møter forskjellene med nysgjerrighet og vi skal forberede barna ved å bli kjent med noen av forskjellene.

Kroneklubb

Barna som går sitt siste år i barnehagen, har utviklet sterke lekeferdigheter og finner stadig tilbake til gode og meningsfulle lekemiljøer. Vi har stor respekt for dette siste året i barnehagen og legger til rette for at barna skal få god tid til lek hver dag. De eldste barna har en viktig rolle i barnehagefellesskapet. Med sine utviklede lekerutiner bidrar de i stor grad til å forme lekemiljøet for de andre barna. Yngre barn ser opp til de eldste og inspireres av det de finner på. Det er en verdifull erfaring å få være i en slik rolle, og med støtte fra personalet skal førskolebarna få mulighet til å være gode rollemodeller på en trygg, inkluderende og omsorgsfull måte. Førskolebarna er i «kroneklubben» og vi ønsker at de skal få oppleve seg selv som «dronninger» og «konger» av leken.

Kroneklubben har samling én gang i uka. Her gjør barna ulike aktiviteter sammen og får mulighet til å fordype seg i temaer som interesserer dem. De ser i bøker, klipper, tegner, leker regelleker, har yoga, lager film, dramatiserer, lærer om førstehjelp, trafikkregler og mye mer.

Gjennom året arbeider vi også med å styrke barnas selvstendighet. Førskolebarna får øve på å mestre garderobesituasjoner og toalettbesøk på egen hånd, ta vare på egne eiendeler på tur og samarbeide med andre. Barna i Kroneklubben får ulike ansvarsoppgaver og muligheter til å stå litt i sentrum gjennom sang, opptredener og ulike roller.

Kroneklubben deltar også på flere spennende aktiviteter i løpet av året. Før jul besøker de Tromsdalen kirke og deltar på kirkevandring, en lekende og opplevelsesrik stund gjennom kirkens rom og fortellinger. På våren besøker de brannstasjonen, og i løpet av året tar de også turen til Vitensenteret.

Det siste halvåret i barnehagen arrangeres det 3–4 vennetreff på Reinen skole for barna som skal begynne der. På disse treffene møter de barn fra andre barnehager og får erfaring med å være en del av en større gruppe. Når skolestart kommer, vil mange kjenne igjen barn de allerede har lekt og blitt kjent med på vennetreffene.

Mot slutten av barnehageåret forbereder barna en forestilling som vises for foreldre og foresatte på avslutningen. Dette er en hyggelig tradisjon og en fin markering av tiden de har hatt sammen i barnehagen før de tar steget videre til skolen.

For å gi barna en god overgang fra barnehage til skole skal vi:

- Ha foreldremøte på høsten for førskolebarnas foreldre og informere om skolestart og kroneklubben.
- Ha ukentlig kroneklubb hvor barna får bygge ett fellesskap rundt det å være størst i barnehagen og snart skolebarn. I kroneklubben forberedes de på skolestart gjennom lek og aktivitet.
- Benytte ulike overgangsobjekter som følger barna inn i skolen. De skal bli kjent med en bok, en sang, en lek og et spill som de også møter på skolen.
- Markere førskolebarnas slutt i barnehagen med en avslutning i barnehagen.
- Delta på fagmøter og samarbeidsmøter med skolens ansatte for å sikre en god overgang fra barnehage til skole.
- Ha vekt på overgangen mellom barnehage og skole på den siste foreldresamtalen i barnehagen hvor blant annet skriftlig informasjon fra barnehage til skole gjennomgås.

13.0 SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE

13.1 Foreldresamarbeid i hverdagen

Samarbeidet mellom barnehagen og foreldrene er en viktig del av barnehagens innhold og har stor betydning for barnets trivsel og utvikling. I barnehageloven står det *«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling»*. Videre står det i barnehageloven at *«Barnehagen skal ivareta foreldrenes rett til medvirkning og arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene»*.

Barnas beste er målet for det viktige foreldresamarbeidet. De ansatte blir godt kjent med barna, og ser hvordan barna har det i gruppe med andre barn. Vi ser hvordan de leker abler, hvilke adgangsstrategier

de bruker, hvem de leker med og hvilke lekerutiner de har. Det er viktig at vi samarbeider godt med foreldrene og at vi snakker med hverandre om barnas hverdag. Sammen skal vi støtte barna slik at de opplever å mestre gode lekerutiner sammen med venner.

Som vi er barnas talspersoner, er også foreldrene det. Vi ønsker å få informasjon fra hjemmet om ting som har betydning for barnets trivsel i hverdagen. Vi ønsker at vi kan spørre hverandre dersom noe er uklart. Barna tilbringer store deler av livet sitt i barnehagen, og det er mange ting som påvirker hverdagen deres. I hverdagen møtes foreldrene og personalet ved levering og henting. I tillegg har vi foreldresamtaler og foreldremøter. Vi har oppstartsamtale med foreldrene til alle nye barn ganske kort tid etter oppstart.

Vi jobber for å være en god barnehage, og foreldrene er viktige bidragsytere. Vi ønsker derfor tilbakemeldinger på hva foreldrene liker og ikke liker og ønsker at foreldrene spør når de lur på noe.

For å fremme et godt samarbeid mellom barnehage og hjem skal vi i Berg barnehage:

- Gi tilbud om foreldremøte og to foreldresamtaler i løpet av barnehageåret hvor samarbeid om barnas beste er i fokus
- Gjennomføre brukerundersøkelser som tas med i vurderings- og planleggingsarbeidet vårt.
- Sørge for at alle foreldre får referat fra foreldremøter, su-møter og foreldrerådsmøter.
- Ta foreldrenes meninger og ønsker med i planleggings- og vurderingsarbeidet vårt.
- Gi foreldrene nødvendig informasjon via Kidplan, e-post, hjemmesiden og oppslag i barnehagen.
- Informere om planer og utarbeide oppsummering av måneden som har vært.
- Gi nødvendig informasjon til foreldre ved levering og henting.
- Gi foreldrene mulighet til å få snakke med en av de ansatte ved behov.
- Ta kontakt med foreldrene ved tegn på at barnet ikke trives, blir mobbet eller mobber i barnehagen.
- Ringe foreldrene umiddelbart dersom barnet får feber, oppkast, diarè eller dårlig almenntilstand.
- Invitere foreldrene til arrangementer i løpet av barnehageåret.
- Sørge for at barna kjenner seg trygg, inkludert og betydningsfull i barnehagen.

De ansatte i Berg barnehage forventer at foreldrene:

- Holder seg oppdatert gjennom Kidplan, e-post og oppslag.
- Sier ifra til oss dersom det skjer ting i familien som kan påvirke barnet slik at vi kan gi barnet den støtte og omsorg som barnet trenger i den gitte situasjonen.
- Forteller om ønsker, behov og forventninger til barnehagen slik at vi sammen kan gi barnet en best mulig barnehagehverdag.
- Melder om fravær så tidlig som mulig slik at vi kan planlegge dagene ut fra antall barn og ansatte.
- Deltar på foreldremøter, foreldresamtaler og arrangementer i barnehagen så godt det lar seg gjøre.
- Tar kontakt med oss dersom de ser eller hører om utestenging og/eller mobbing i barnehagen.
- Jevnlig rydder i garderobehyllene og passer på at barnet alltid har skifteklær og klær/sko som passer til årstiden.
- Ikke offentliggjør bilder og video tatt i barnehagesammenheng på nett/sosiale medier.

13.2 Foreldreråd og samarbeidsutvalg

Foreldrerådet er foreldrenes interesseorgan og består av foreldrene/foresatte til alle barna i barnehagen. Foreldrerådet er det formelle organet som skal gi alle foreldrene medinnflytelse på barnehagens virksomhet. Foreldrerådet skal fremme fellesinteressene til foreldrene og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø. Foreldrerådet skal også bli forelagt og har rett til å uttale seg i saker som er viktige i forhold til foreldrenes forhold til barnehagen.

Samarbeidsutvalget (SU) skal sikre samarbeidet mellom barnas hjem og barnehagen. Det er vedtatt i barnehageloven at alle barnehager skal ha et SU som skal bestå av representanter fra foreldrene og de ansatte. Foreldrerådet velger sine representanter til SU. Barnehageeier skal sørge for at saker som er viktige skal legges fram for samarbeidsutvalget. SU har som oppgave å være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ og skal blant annet fastsette barnehagens årsplan.

13.3 Eierstyret

Berg barnehage er en privat, ideell barnehage. Eierstyret representerer barnehagens eiere, som er foreldrene. Styreleder er i praksis nærmeste leder til barnehagens daglige leder. Hovedmålet til styret er å sikre at barnehagen drives på beste måte i samsvar med lovverk, vedtekter og årsmøtets vedtak.

14.0 TRAFIKKSIKKERHET

Trafikksikkerhet er en naturlig del av barnehagens arbeid. Gjennom lek, samtaler, turer og aktiviteter får barna forståelse for enkle trafikkregler og erfaring med å ferdes trygt i trafikken. Vi øver blant annet på trygg ferdsel som fotgjengere, hvordan vi opptrer langs vei og ved kryssing av vei samt gjennom refleksbruk. Arbeidet tilpasses barnas alder og modenhet.

Trafikksikkerhet inngår også i barnehagens HMS-arbeid. Vi har rutiner og tiltak som skal bidra til trygg ferdsel i trafikken og på barnehagens parkeringsplass. Foreldrene inngår i dette arbeidet ved at vi har egne rutiner ved henting og levering som skal sikre en sikker trafikk situasjon rundt barnehagen. Foreldre oppfordres til å være oppmerksomme på trafikken på parkeringsplassen, redusere farten, aldri la barn gå ut porten og ut på parkeringsplassen først samt bidra ved å være gode rollemodeller for barna. Foreldrene har også et viktig ansvar for å sørge for at porten til barnehagen alltid holdes lukket, slik at barn ikke kan komme ut på egen hånd.

15.0 SAMARBEIDSPARTNERE

IBID (Ideelle barnehager i dialog)

Barnehagen er medlem i IBID, et samvirkeforetak som eies av om lag 34 private ideelle barnehager. Barnehagene er selvstendige enheter, men har valgt å knytte seg tettere sammen gjennom foretaket. IBID arbeider for å fremme ideell barnehagedrift. I samarbeid med IBIDs medlemmer er IBID i kontakt med politiske partier og er aktive i det offentlige ordskiftet. IBID utvikler også tilbud og gjennomfører aktiviteter som barnehagene har behov for. IBID jobber blant annet med å forhandle avtaler med leverandører for sine medlemsbarnehager. Ved å gå inn på felles avtaler ser vi at private, enkeltstående

barnehager kan redusere sine kostnader betydelig. IBID tilbyr også et vidt spekter av kompetanseutvikling, veiledning og kurs. IBID er i likhet med sine medlemsbarnehager en ideell organisasjon, og barnehagene kan ikke ta ut utbytte av driften fra IBID.

Private Barnehagers Landsforbund (PBL)

Berg barnehage er medlem i Private Barnehagers Landsforbund (PBL), som er interesse- og arbeidsgiverorganisasjonen for private barnehager i Norge. PBL arbeider for å ivareta private barnehagers interesser nasjonalt og lokalt, blant annet gjennom politisk påvirkningsarbeid og dialog med myndigheter for å sikre gode rammevilkår for barn, familier og private barnehager.

PBL tilbyr rådgivning og veiledning innen en rekke fagområder knyttet til barnehagedrift, og har blant annet jurister, økonomer og HMS-rådgivere tilgjengelig for medlemsbarnehagene. Organisasjonen tilbyr også bedriftshelsetjeneste, regnskapstjenester, digitale HMS-systemer utviklet spesielt for barnehager, kurs og kompetanseutvikling samt andre medlemsfordeler og støttetjenester.

PBL bistår også medlemsbarnehagene med økonomiske analyser og kontroll av kommunale tilskudd. Dette bidrar til å sikre at tilskudd beregnes i henhold til gjeldende regelverk og at private barnehager mottar de tilskuddene de har krav på. Gjennom veiledning og oppfølging bidrar PBL til å ivareta medlemmenes økonomiske og juridiske rettigheter.

Tromsø kommune

Tromsø kommune er lokal barnehagemyndighet og fører tilsyn med at både kommunale og private barnehager drives i samsvar med barnehageloven og gjeldende regelverk. Kommunen har ansvar for samordnet opptak til barnehagene og administrerer søkerportalen og opptakssystemet. Gjennom året mottar barnehagen informasjon, veiledning og oppfølging fra kommunen i barnehagefaglige og administrative saker. Tromsø kommune er også en viktig samarbeidspartner i arbeidet med kvalitetsutvikling i barnehagesektoren.

Andre samarbeidspartnere:

For å sikre et helhetlig og godt tilbud til barna samarbeider Berg barnehage med ulike faginstanser og tjenester. Samarbeidet skjer alltid med barnets beste som utgangspunkt, og i de fleste tilfeller i nært samarbeid med barnets foresatte.

Pedagogisk Psykologisk Tjeneste (PPT) bistår barnehagen med råd, veiledning og vurderinger når barn har behov for ekstra støtte i sin utvikling og læring. Tjenesten kan bidra med observasjon, kartlegging og veiledning til personalet, samt utarbeide sakkyndige vurderinger når det er behov for individuelt tilrettelagte tilbud.

Habilitering for barn og unge Tromsø (HABU) tilbyr tverrfaglig utredning, behandling, veiledning og oppfølging til barn og unge med medfødte eller ervervede funksjonsnedsettelse og sammensatte behov. Barnehagen samarbeider med HABU for å sikre god tilrettelegging og oppfølging av barnet i hverdagen.

Helsestasjonene er et gratis tilbud til alle barn i førskolealder og deres familier. Helsesykepleier, lege, fysioterapeut og andre fagpersoner kan bidra med råd og veiledning knyttet til barns helse, trivsel og utvikling. Ved behov samarbeider barnehagen og helsestasjonen for å sikre helhetlig oppfølging av barnet.

Skolene samarbeider vi med for å legge til rette for en trygg og god overgang til skolen. Dette samarbeidet kan omfatte informasjonsutveksling med foresattes samtykke, besøksdager, vennetreff, samarbeidsmøter og andre overgangstiltak som bidrar til at barnet får en god start på skoleløpet.

Barnevernstjenesten skal bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår. Barnehagen har opplysningsplikt til barnevernet når det er grunn til bekymring for et barns omsorgssituasjon eller utvikling, slik lovverket pålegger. Barnevernstjenesten kan også gi råd og veiledning til barnehagen i spørsmål som gjelder barns omsorgs- og oppvekstforhold.

Barne- og ungdomspsykiatri (BUP) utreder og behandler barn og unge som har psykiske helseutfordringer. Tjenesten samarbeider med foresatte, barnehagen og andre instanser for å sikre at barn får nødvendig hjelp og støtte. Barnehagen kan bidra med observasjoner og informasjon som er relevant for utredning og oppfølging.

Logoped samarbeider med barnehagen ved behov for å støtte barns språk-, tale- og kommunikasjonsutvikling. Samarbeidet kan omfatte kartlegging, veiledning og tiltak som personalet følger opp i det daglige arbeidet med barnet.

Pedagogisk team/tverrfaglige tjenester skal sikre tidlig innsats, samordnet hjelpetiltak og gi barnet og familien best mulig støtte. Barnehagen deltar ved behov i tverrfaglige møter sammen med ulike kommunale tjenester

Andre samarbeidspartnere kan også være fastlege, fysioterapeut, ergoterapeut, NAV, Statped, Barnehuset og andre relevante faginstanser for å ivareta barnas behov og sikre et helhetlig tilbud.

16.0 POLITIATTEST, TAUSHETSPLIKT OG OPPLYSNINGSPLIKT

I henhold til barnehagelovens §30, må alle som jobber i barnehage levere godkjent politiattest ikke eldre enn 3 måneder før de kan begynne å jobbe i barnehagen.

Alle barnehageansatte har taushetsplikt og må skrive under på taushetserklæring. Taushetsplikten omfatter forhold som er av privat karakter om barn, hjem, andre ansatte eller forhold som vedrører barnehagedriften. Taushetsplikten omfatter både en plikt til å tie om opplysninger om personlige forhold man får kjennskap til som ansatt i barnehagen og en plikt til å hindre at noen på annen måte får kjennskap eller tilgang til slike opplysninger. Det betyr at ingen informasjon om andres personlige forhold kan føres videre. Dette gjelder også etter man har avsluttet sitt arbeid i barnehagen.

Barnehageansatte har, i henhold til ulike lovverk som inkluderer barnehageloven, opplysningsplikt. Dette innebærer at barnehagen skal gi sosialtjenesten og helse- og omsorgstjenesten bistand i klientsaker. Barnehagen har en forebyggende funksjon i samfunnet og skal ha ett bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep. Barnehagen skal også ha kunnskap om hvordan dette skal forebygges og oppdages. Hvis det er grunn til å tro at barn blir mishandlet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, plikter barnehagen å melde fra til barneverntjenesten jfr. Lov om barnehager § 46.

